

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 44 ฉบับที่ 50 : 20 ธันวาคม 2556

Volume 44 Number 50 : December 20, 2013

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

แผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย (National Food Safety Emergency Response Plan (FSER), Thailand)

✉ Polarbear_pig@hotmail.com

จกกลนี วิทยารุ่งเรืองศรี, จุฬามาต กลั่นโซดา และวรลักษณ์ ตั้งคณะกุล

บทคัดย่อ

การรวมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะส่งผลให้มีสินค้าอาหารนำเข้า-ส่งออกข้ามพรมแดนระหว่างประเทศทั้งภายในประชาคมและจากประเทศอื่นๆ มากขึ้น กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร จึงต้องวางแผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น จากสาเหตุการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ สารเคมี และสารกัมมันตรังสี อันตรายในวัตถุดิบและอาหารทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ การศึกษาเชิงพรรณนาครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย ตามกรอบแนวทางสากลองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติและองค์การอนามัยโลกระหว่าง พ.ศ. 2553-2555 แผนรับมือในภาวะฉุกเฉินด้านความปลอดภัยอาหาร สามารถใช้ตอบโต้เมื่อเผชิญเหตุการณ์ได้อย่างทันท่วงที ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐของไทยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกหน่วยของห่วงโซ่อาหารให้มีความพร้อม สามารถตรวจสอบ และเฝ้าระวังได้ รวมทั้งเสนอให้มีการเตรียมพัฒนาสมรรถนะของทีมสอบสวนอาหารปลอดภัยแบบเคลื่อนที่เร็ว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อช่วยสร้างระบบเครือข่ายการวิเคราะห์ปัญหาสำคัญจากอาหาร ที่มีความไวและความสามารถในการตรวจสอบทวนย้อนกลับ (Traceability) การใช้ข้อมูลทาง

ระบาดวิทยา และการปนเปื้อนในอาหารในการเตือนภัย จะช่วยเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance Rapid Response Team: SRRT) และเครือข่ายอาหารปลอดภัยฉุกเฉินระหว่างประเทศ (INFOSAN) ได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ป้องกันความเสี่ยงจากอาหารไม่ปลอดภัย รวมทั้งลดผลกระทบที่จะเกิดต่อสุขภาพผู้บริโภคและระบบการค้าของประเทศ ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและนานาชาติ รวมทั้งประเทศไทยมีสมรรถนะด้านอาหารปลอดภัยตามกำหนดของกฎอนามัยระหว่างประเทศ ปี 2548

คำสำคัญ : แผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉิน, ประเทศไทย, ทีมสอบสวนอาหารปลอดภัยแบบเคลื่อนที่เร็ว, เครือข่ายอาหารปลอดภัยฉุกเฉินระหว่างประเทศ, ความปลอดภัยด้านอาหาร

บทนำ

ในปัจจุบันอุบัติการณ์การเกิดโรคอาหารเป็นพิษยังคงสูง โดยในปี พ.ศ. 2555 สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้รับรายงานโรคอาหารเป็นพิษจากทั่วประเทศ ทั้งสิ้น 119,392 ราย อัตราป่วย 185.78 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 1 ราย แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราป่วยระหว่างปีพ.ศ. 2545 - 2554 พบว่าลดลงอย่างต่อเนื่อง⁽¹⁾ การระบาดของโรคอาหารเป็นพิษไม่เพียง

◆ แผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย	785
◆ สรุปการตรวจข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 50 ระหว่างวันที่ 8 - 14 ธันวาคม 2556	793
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 50 ระหว่างวันที่ 8 - 14 ธันวาคม 2556	795

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาศ
นายแพทย์ธวัช จายนียโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ดำนวน อึ้งศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายแพทย์โรม บัวทอง
นายแพทย์โสภณ เอี่ยมศิริถาวร

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พงษ์ศิริ วัฒนาศุภกิจดต์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สยมภูรจันันท์ ศศิธันว์ มาแฉเดือน พชร ตรีหมอก
น.สพ. ธีรศักดิ์ ชักนำ สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พริยา คล้ายพ้อแดง เชิดชัย ตาราแจ้ง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พริยา คล้ายพ้อแดง

ผู้เขียนบทความ

จงกลนี วิทยารุ่งเรืองศรี¹, จุฑามาศ กลิ่นโชติ¹, วราลักษณ์ ตั้งคณะกุล²

¹ สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

² สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Jongkolnee Vithayarungruangsri¹, Jutamat Klinsoda¹,
Waraluk Tangkanakul²

¹ Bureau of Food Safety Extension and Support, Office of Permanent Secretary of Ministry of Public Health

² Bureau of General Communicable Diseases, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

ส่งบทความ ข้อคิดเห็น หรือพบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

กรุณาแจ้งมายังกลุ่มจัดการความรู้และเผยแพร่วิชาการ สำนักระบาดวิทยา

E-mail: panda_tid@hotmail.com หรือ weekly.wesr@gmail.com

เป็นปัญหาทางสาธารณสุขของประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นการสูญเสียรายได้ของประชาชนเป็นจำนวนมาก และมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์อุตสาหกรรมอาหารส่งออก และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี 2558 ซึ่งมีการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้การนำเข้าและส่งออกสินค้าอาหารมีความสำคัญมากขึ้นในทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นศูนย์กลางของอาเซียน การควบคุมด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารทำได้ยากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีด้านควบคุมการนำเข้าสินค้าและช่องทางเข้า-ออกประเทศตามพรมแดนประเทศหลายแห่ง ขาดระบบและกลไกในการบูรณาการงานให้เกิดการป้องกัน ควบคุม และการจัดการกับปัญหาอาหารปลอดภัยในภาวะฉุกเฉินยังที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (Food and Agriculture Organization of the United Nations Regional Office for Asia and The Pacific : FAO RAP) และกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยด้านอาหาร และภาวะโภชนาการของประชาชนในประเทศ เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงร่วมมือกันในการพัฒนาแนวทางการจัดทำ แผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหารของประเทศ หรือที่เรียกว่า FSER plan (Food Safety Emergency Response plan)⁽²⁾ ทั้งนี้ สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข ได้นำหลักการจาก FAO/WHO Framework for developing national food safety emergency response plans, 2010 มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำ “แนวทางการจัดทำแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2555 ขึ้น (National Guideline Food Safety Emergency Response plan of Thailand: Thai FSER plan)”⁽³⁾ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันในการเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์อันตรายร้ายแรงต่างๆ จากอาหารไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้น และต้องจัดการอย่างเร่งด่วน

สำนักส่งเสริมสนับสนุนอาหารปลอดภัย ได้ถ่ายทอดหลักการตาม Thai FSER plan ไปสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาค 3 จังหวัด ได้แก่ อุตรธานี หนองคาย และสระบุรี เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาความรู้ในการทำงานของคณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัด และพัฒนาทีมสอบสวนอาหารปลอดภัยแบบเคลื่อนที่เร็ว (Food Safety Rapid Response Team: FSRRT) ระดับจังหวัดขึ้นโดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อให้เกิดระบบและเครือข่ายในการวิเคราะห์ ความเสี่ยงจากอาหารที่มีความไว และมีประสิทธิภาพในทุกหน่วยของห่วงโซ่อาหาร รวมไปถึงการแจ้งเตือนภัย และแจ้งข้อมูลข่าวสาร

ผ่านทางเครือข่ายทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance and Rapid Response Team: SRRT) และ International Food Safety Authorities Network (INFOSAN)⁽⁴⁾ โดยเน้นการสอบสวนให้ได้ตามหลักการความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ตามแนวคิดของ องค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex Alimentarius : Codex) เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคต่อความเสี่ยงในอาหาร และนำไปสู่การแก้ไขเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องระหว่างจังหวัด ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ อย่างเป็นระบบ ทันทั่วถึง โดยวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินการศึกษานี้ เพื่อพัฒนาแผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทยและเพื่อเผยแพร่การดำเนินงานด้านความปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติในส่วนจังหวัดและภูมิภาคต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) นี้ ดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม 2553 ถึงเดือนธันวาคม 2555 โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ไม่ต่ำกว่า 10 เรื่อง เพื่อจัดทำ “แผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2555” (National Guideline Food Safety Emergency Response Plan for Thailand: Thai FSER plan)⁽³⁾ สรุปหลักการสำคัญ จากคู่มือ FAO/WHO Framework for developing national food safety emergency response plans, 2010⁽²⁾ และกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย⁽⁵⁾

2. กิจกรรมในแต่ละขั้นตอนเพื่อเตรียมการจัดทำร่างแผนรับมือ สำหรับประเทศไทย โดยมีดังนี้

- 2.1 ตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำแผน Thai FSER plan (แผนฯ) ของกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย สำนักระบาดวิทยา และสำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค สำนักสุขภาพอาหาร และน้ำ กรมอนามัย ศูนย์เตือนภัยด้านอาหาร (Food Alert System of Thailand : FAST) จากสำนักคณะกรรมการอาหารและยา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข (National Institute of Health: NIH) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ นายกสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอาหารแห่งประเทศไทย และคณะเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหารประจำประเทศไทย (National INFOSAN Emergency Contact Point) และนักวิชาการอาหารจากอาหารปลอดภัย สำนักส่งเสริมสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

- 2.2 จัดประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญ และคณะทำงานเพื่อระดมสมอง จัดทำแผนฯ ทั้งหมด 4 ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 รวมทั้งสิ้น 50 คนประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและ

ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามกฎหมาย และมีความรับผิดชอบด้านอาหารปลอดภัยของหน่วยงานภาครัฐจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอาหาร จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งที่ 3 ทั้งสิ้น 100 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ จากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สำนักงานใหญ่กรุงโรม และสำนักงานประจำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย ผู้บริหารและผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัย ภาคเอกชน และหน่วยงานอิสระที่เป็นภาคีหลัก ตลอดจนห้องอาหารทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และจำนวนผู้เข้าร่วมในครั้งที่ 4 ทั้งสิ้น 20 คนประกอบด้วย คณะทำงานฯ จากกรมที่เกี่ยวข้องในกระทรวงสาธารณสุข

- 2.3 ตั้งบรรณาธิการในการตรวจสอบความถูกต้องของแผนฯ และแปลเป็นภาษาอังกฤษจำนวน 5 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยอาหารและโภชนาการ และจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (FAO RAP) ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง หลังจากนั้นจัดพิมพ์เป็น National Guideline for Food Safety Emergency Response Plan for Thailand เผยแพร่ไปยังผู้บริหารระดับกระทรวง ผู้ตรวจราชการทุกเขต กรม สำนัก กอง ที่เกี่ยวข้องในกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด และผู้บริหารระดับกระทรวง กรมสำนัก กอง ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งเครือข่ายอาหารปลอดภัยฉุกเฉินระหว่างประเทศของประเทศไทย องค์การภาคอุตสาหกรรมอาหาร และสมาชิกสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอาหารแห่งประเทศไทย รวมทั้งสิ้นประมาณ 400 ฉบับ

3. จัดประชุมระดับภูมิภาค Regional Meeting on Developing National Food Safety Emergency Response Plans - Sharing Experiences and Lessons Learnt ในกลุ่มประเทศอาเซียน⁽⁶⁾ โดยประธานคณะทำงานนำเสนอประสบการณ์และแนวทางการจัดทำแผนฯ ของประเทศไทย ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเปรียบเทียบกับแผนของกลุ่มประเทศในอาเซียนและเอเชีย จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 68 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารปลอดภัยและการเกษตร จากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานหลักของประเทศไทย

4. ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผน โดยถ่ายทอดแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยอาหารของประเทศไทยฉบับปี พ.ศ. 2555 ลงสู่ระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 การเลือกพื้นที่ในส่วนภูมิภาคระดับจังหวัด โดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive approach) โดยเลือก 3 จังหวัด ได้แก่

อุดรธานี หนองคาย และสระบุรี เนื่องจากมีความสนใจ รวมทั้งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดนประเทศลาว และมีโรงงานผลิตอาหาร และสถานประกอบการจำนวนมาก เมื่อเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 นี้ ในจังหวัดอุดรธานี และหนองคาย ซึ่งมีด่านเข้า-ออกสินค้าอาหาร จะมีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ ดังนั้นความเข้มแข็งของระบบการรับมืออาหารปลอดภัยของจังหวัด จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตามที่กฎอนามัยระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการพัฒนาด้านอาหารปลอดภัย⁽⁷⁾

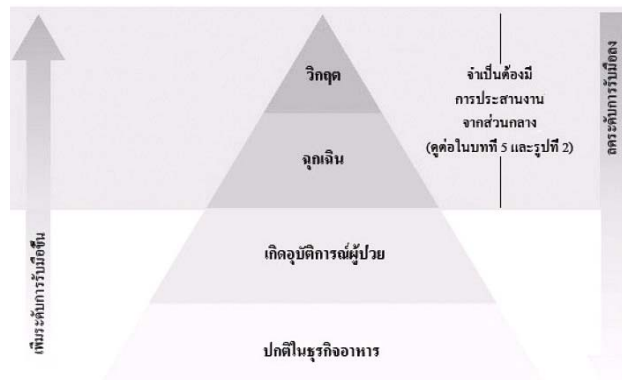
4.2 จัดประชุมคณะทำงานในปี พ.ศ. 2555-2556 ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากส่วนกลาง ได้แก่ สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค สำนักส่งเสริมสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักสุขภาพอาหารและน้ำ กรมอนามัย เพื่อจัดอบรมและการซักซ้อมแผนรับมือจำนวน 2 ครั้ง ณ จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และสระบุรี ครั้งที่ 1 มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 25 คน ประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานีและหนองคาย ครั้งที่ 2 มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 50 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กรมปศุสัตว์ สำนักงานเกษตรจังหวัด เจ้าหน้าที่ด่านควบคุมโรค เจ้าของกิจการร้านอาหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น จากจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ อุดรธานี หนองคาย และเลย นำเสนอแนวทางการพัฒนาทีมสอบสวนอาหารปลอดภัยแบบเคลื่อนที่เร็ว (Food Safety Rapid Response Team: FSRRT) และ การจัดทำขั้นตอนปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure: SOP) รวมทั้งแนวทางการทำงานของคณะกรรมการบัญชาการจากสหสถาบัน (Multi-Agency Coordination Group: MACG) ระดับจังหวัด

4.3 จัดประชุมระดมสมองการเขียนมาตรฐานคู่มือวิธีปฏิบัติงาน (SOP) ตามแผน Thai FSER ด้านการสื่อสารที่กระทรวงสาธารณสุขจำนวน 2 ครั้ง โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากส่วนกลางทั้งสิ้น 10 คน ประกอบด้วย สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค, สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักสุขภาพอาหารและน้ำ กรมอนามัย

ผลศึกษา

สาระสำคัญของแผนรับมือ FSER ฉบับ พ.ศ. 2555 จากการศึกษาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย⁽³⁾ พบว่า นิยามของภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหาร หมายถึง เหตุการณ์อันตรายร้ายแรง ที่มีผลต่อความปลอดภัยด้านอาหารที่เกิดขึ้นทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ไม่ว่าจะเกิดจากอันตรายทางด้านเคมี ชีวภาพ หรือกายภาพ ซึ่งมีความรุนแรงจนไม่สามารถควบคุมได้ในระบบปกติ และอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพชีวิต การสาธารณสุข การค้า สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองภายในประเทศ และ/หรือระหว่างประเทศ ที่ต้องมีการบริหารจัดการ

อย่างเร่งด่วนและต้องการการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดการต่ออุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ได้ให้นิยาม ระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความปลอดภัยด้านอาหาร โดยมีความสัมพันธ์กับระบบการจัดการด้านอาหารของประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ (รูปที่ 1) ได้แก่ ก) ระดับปกติในธุรกิจอาหาร (Business as usual) ข) ระดับที่มีการเกิดอุบัติการณ์ (Incident) ค) ระดับฉุกเฉินเร่งด่วน (Emergency) และระดับวิกฤต (Crisis) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดระดับฉุกเฉินเร่งด่วนหรือระดับวิกฤตขึ้น จำเป็นต้องมีการประสานงานจากส่วนกลาง (Central Coordination)

รูปที่ 1 ระดับความรุนแรงของสถานการณ์ความปลอดภัยด้านอาหาร ตามแนวทางแผน Thai FSER

นอกจากนี้ในการจำแนกว่าเหตุการณ์ใดเป็นเหตุการณ์ใน “ภาวะฉุกเฉิน/วิกฤต” สามารถใช้ “รูปแบบของแผนผังการตัดสินใจ (Decision Tree)” เป็นหลักเกณฑ์ใช้จำแนกภาวะฉุกเฉิน (รูปที่ 2) ซึ่งหลักการของการวิเคราะห์ความเสี่ยง⁽⁸⁾ และสอดคล้องกับกฎอนามัยระหว่างประเทศ ปีพ.ศ. 2548 ในการพิจารณาภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่มีผลแพร่ระบาดระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concerns: PHEIC)⁽⁹⁾ โดยการจำแนกระดับพิจารณาจาก “อันตรายที่มีนัยสำคัญ” (Significant Hazard) หมายถึง อันตรายที่สมควรแก่การจับตามองและมีความเสี่ยงที่ค้ำถึงถึงความเป็นของระดับอันตรายด้านอาหาร กับความรุนแรงของผลกระทบหรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (Severity of Impact) รวมทั้งเสนอแนวทางการบริหารจัดการอุบัติการณ์ความปลอดภัยด้านอาหารในภาวะฉุกเฉิน โดยคณะกรรมการบัญชาการจาก สหสถาบัน (MACG) ที่มาจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อทำหน้าที่พิจารณา ตัดสินใจ และบัญชาการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และจัดหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับขนาดและความรุนแรงของเหตุการณ์ความปลอดภัยด้านอาหารที่เกิดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ในระดับชาติและระดับจังหวัด ซึ่ง MACG จะเตรียมความพร้อมทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ ตั้งแต่ระยะก่อนเกิดเหตุการณ์ ระยะเผชิญเหตุฉุกเฉิน และระยะหลังเกิดเหตุการณ์

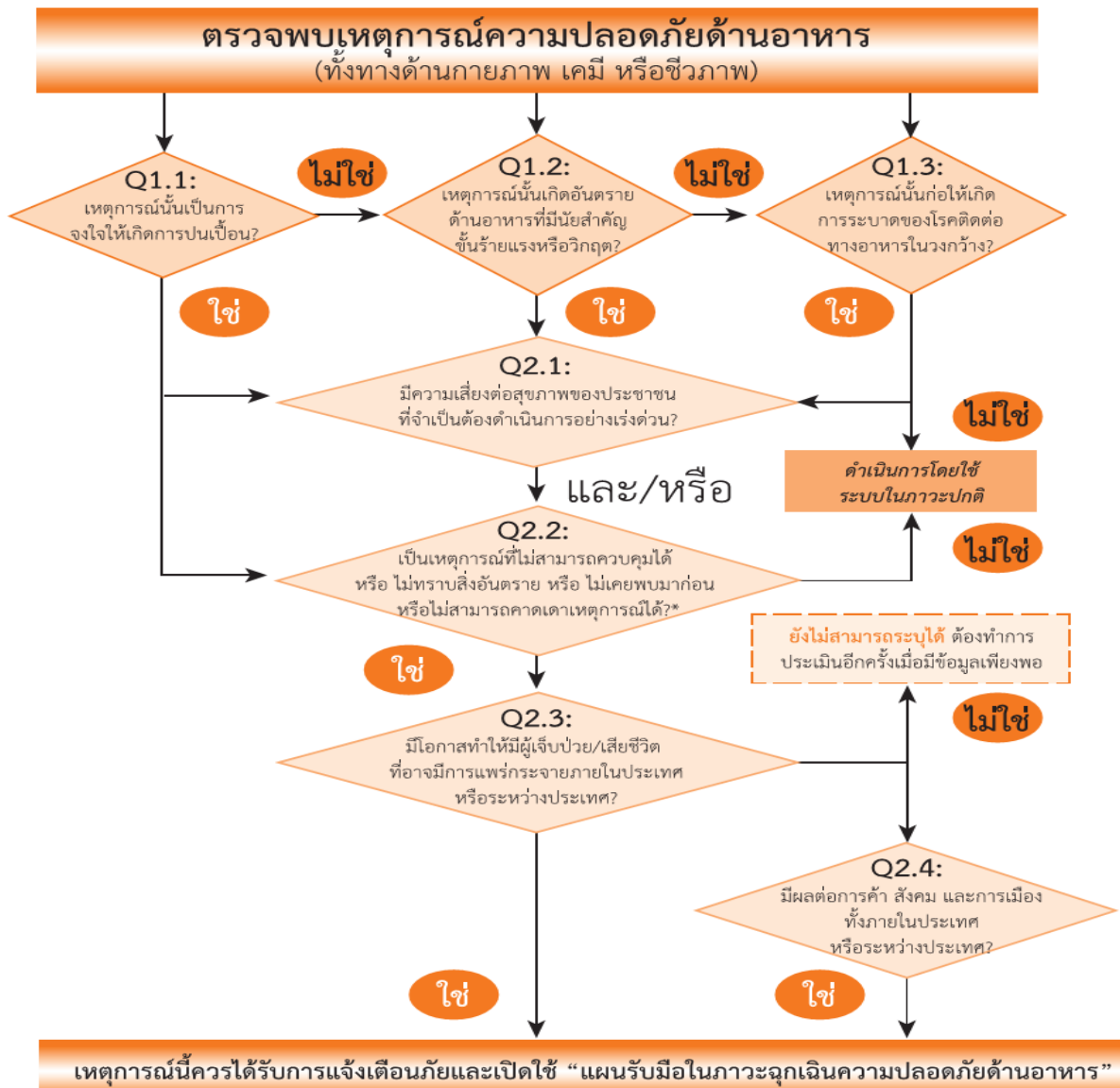
อนึ่งเพื่อเป็นการปรับปรุงการจัดการอุบัติการณ์จากที่เกิดขึ้น ดังนั้น หลังจากจบเหตุการณ์แล้วจะต้องมีการทบทวนและประเมินผลจากอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสรุปบทเรียน และวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง รวมทั้ง ควรจะต้องมีการจำลองสถานการณ์สมมติเพื่อซักซ้อมแผนบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว อยู่เสมอ

ผลการเปรียบเทียบแผน FSER กับกลุ่มประเทศ ASEAN⁽⁶⁾

ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาแผน FSER ของประเทศไทย บังคลาเทศ และ 6 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบความแตกต่างกัน ดังนี้ (ตารางที่ 1) หลายประเทศเริ่มมีการจัดทำแผน FSER ขึ้นใช้ในประเทศ มีเพียงบรูไนและกัมพูชาที่ยังไม่มีแผนดังกล่าว ส่วนใหญ่ยังไม่มีแนวทาง เรียกคืนสินค้าอาหาร (Food Recall) แต่มี 3 ประเทศที่มีระบบเรียกคืนสินค้าแล้ว คือ บรูไน มาเลเซีย และ ฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซียมีระบบการแจ้งข่าวสารที่มีความก้าวหน้าอย่างมาก เพราะมีการเชื่อมโยงแผนรับมืออาหารปลอดภัยกับระบบแจ้ง

เตือนความปลอดภัยด้านอาหารและอาหารสัตว์ของสหภาพยุโรป (Rapid Alert System for Food and Feed: RASFF) ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังครอบคลุมทั้งด้านอาหารและอาหารสัตว์

การประยุกต์ใช้คู่มือ FSER ในประเทศต่าง ๆ ต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ความปลอดภัย ซึ่งช่วยชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนและปัญหาที่ควรแก้ไข และการสร้างความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด เพราะการระบุบทบาทและหน้าที่ในกรณีเกิดภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหารเป็นสิ่งสำคัญต่อแผน FSER นอกจากนี้ หลายประเทศในอาเซียน ยังต้องการสนับสนุนเรื่อง การอบรมและการพัฒนา FSER จะต้องครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งประสบการณ์จากประเทศที่มีแผน FSER แล้ว เพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรที่มี เช่น ห้องปฏิบัติการ แหล่งทุน บุคลากร ดังนั้น องค์การนานาชาติควรสนับสนุนประเทศต่างๆ ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กร

รูปที่ 2 แผนผังรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Tree) เพื่อดำเนินการตามแผน Thai FSER

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการพัฒนาแผน FSER ของประเทศไทย บังคลาเทศและ 6 ประเทศในอาเซียน

ประเทศ	ระดับการพัฒนาของแผน FSER	แผน FSER	SOP/คู่มือ	ระบบการสื่อสารข้อมูล			แนวทางการติดต่อสื่อสาร
				RASFF	INFOSAN	อื่นๆ	
บังคลาเทศ	ฉบับร่าง	มี	มีแผนการจัดการที่ใกล้เคียง	มี	มี	-	มีการสื่อสารไปยังประชาชน
บรูไน	มีในระดับท้องถิ่นและประเทศ	ไม่มี	SOP ของการเรียกคืนสินค้า	ไม่มี	มี	IHR, AFSN, IPPC, OIE	มีการเฝ้าระวังฉุกเฉินความปลอดภัยด้านสุขภาพประชาชน
กัมพูชา	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	-	ไม่มี
อินโดนีเซีย	ระดับท้องถิ่นและประเทศ	มีร่วมกับ Indonesia-RASFF	มี	มี	มี	IHR, AFSN, IPPC, OIE	มี
ลาว	ในประเทศ	มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	-	-
มาเลเซีย	ฉบับร่างครั้งที่ 2	มี	>20 ฉบับ	มี	มี	-	เว็บไซต์ FOSIM
ไทย	-มีระดับประเทศ -กำลังร่าง ระดับจังหวัด	มี	-ใช้รูปแบบของแต่ละหน่วยงาน -ยังไม่มีของระดับชาติ	มี	มี	FAST, ARASFF, AFSN, Thai- RASFF	เว็บไซต์ ของแต่ละระบบ

หมายเหตุ รายละเอียด คำน้อย

- 1) ARASFF: ASEAN Rapid Alert System for Food and Feed (ระบบแจ้งเตือนด้านความปลอดภัยอาหารและอาหารสัตว์ของอาเซียน ติดตามความปลอดภัยและแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรให้กับประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกับมาตรฐานความปลอดภัยที่กำหนด)
- 2) AFSN: ASEAN Food Safety Net
- 3) FAST: Food Alert System of Thailand
- 4) FOSIM: Foundation Open Society Institute Macedonia
- 5) FSER: Food Safety Emergency Response Plan
- 6) IHR: International Health Regulations

- 7) INFOSAN: International Food Safety Authorities Network
- 8) IPPC: International Plant Protection Convention
- 9) OIE: World Organization of Animal Health
- 10) RASFF: Rapid Alert System for Food and Feed (ระบบการแจ้งเตือนภัยที่ครอบคลุมความปลอดภัยของสินค้าอาหารในสหภาพยุโรปทั้งในบริบทของการผลิต การจำหน่าย การนำเข้าจากประเทศที่สาม และการส่งออกของประเทศสมาชิก)
- 11) SOP: Standard Operating Procedure

การนำแผน FSER ฉบับพ.ศ. 2555 ไปปฏิบัติระดับจังหวัดและท้องถิ่น ผลการประชุมคณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัดและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่กำกับดูแลด้านอาหารปลอดภัยจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และสระบุรี เพื่อพัฒนาแผนระดับจังหวัดและการหาวิธีแนวทางพัฒนาทีมสอบสวนอาหารปลอดภัยแบบเคลื่อนที่เร็ว (FSRRT) และการจัดทำมาตรฐานคู่มือวิธีปฏิบัติงาน (SOP) ของคณะกรรมการบัญชาการจากสหสถาบัน (MACG) ในระดับจังหวัดมีความยอมรับจากผู้ประชุมเป็นอย่างดีว่าเป็นระบบที่พัฒนาศักยภาพการทำงานของจังหวัดและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เฝ้าระวัง สอบสวน ควบคุม และตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านความปลอดภัยอาหาร

การใช้โครงสร้างที่มีอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัดของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบัญชาการจากสหสถาบันในระดับจังหวัด ที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อาหาร และการพัฒนาทีม FSRRT เป็นทีมปฏิบัติการ (Operation team) รับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหาร โดยมีการประสานความร่วมมือทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในระดับจังหวัด และจากส่วนกลาง เข้าร่วมดำเนินการตรวจสอบตามห่วงโซ่อาหาร ตามหลักการความสามารถตรวจสอบย้อน (Traceability) ซึ่งได้แก่การตรวจสอบไปข้างหน้า (trace forward) และการตรวจสอบไปข้างหลัง (trace backward) อย่างน้อยหนึ่งห่วงโซ่อาหารจากห่วงโซ่ที่เกิดอุบัติเหตุความปลอดภัยขึ้น

น่าจะเป็นกลไกที่สำคัญของประเทศ ในการรับมือเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน หรือวิกฤตด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่มีการปนเปื้อนเฉพาะในอาหารซึ่งยังไม่พบผู้ป่วย ซึ่งควรควบคุมโรคขั้นต้น (Containment) ทันที โดยการเรียกคืน/ ถอนสินค้า/ กักกันอาหาร (recall/ withdraw/ quarantine) เป็นสิ่งสำคัญตามแนวทางมาตรฐานวิธีปฏิบัติงาน (SOP) ของ MACG ระดับจังหวัด ซึ่งครอบคลุมอาหารทั้งภายในประเทศ อาหารนำเข้า และอาหารส่งออก

ข้อมูลจากทีม FSRRT จะช่วยให้คณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัดในฐานะ MACG ระดับจังหวัด สามารถวิเคราะห์ผลกระทบทางสาธารณสุขที่เกิดจากปริมาณ และความถี่ในการบริโภคอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน ทำให้สามารถสื่อสารความเสี่ยง ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลและทำงานร่วมกันกับเครือข่าย เป็นต้นว่า สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะจุดประสานงานอาหารปลอดภัยระหว่างประเทศ (National INFOSAN Focal Point) สำนักระบาดวิทยา ควบคุมโรค ในฐานะ จุดประสานงานกฎหมายระหว่างประเทศ ประจำประเทศไทย (National IHR Focal point) เป็นต้น

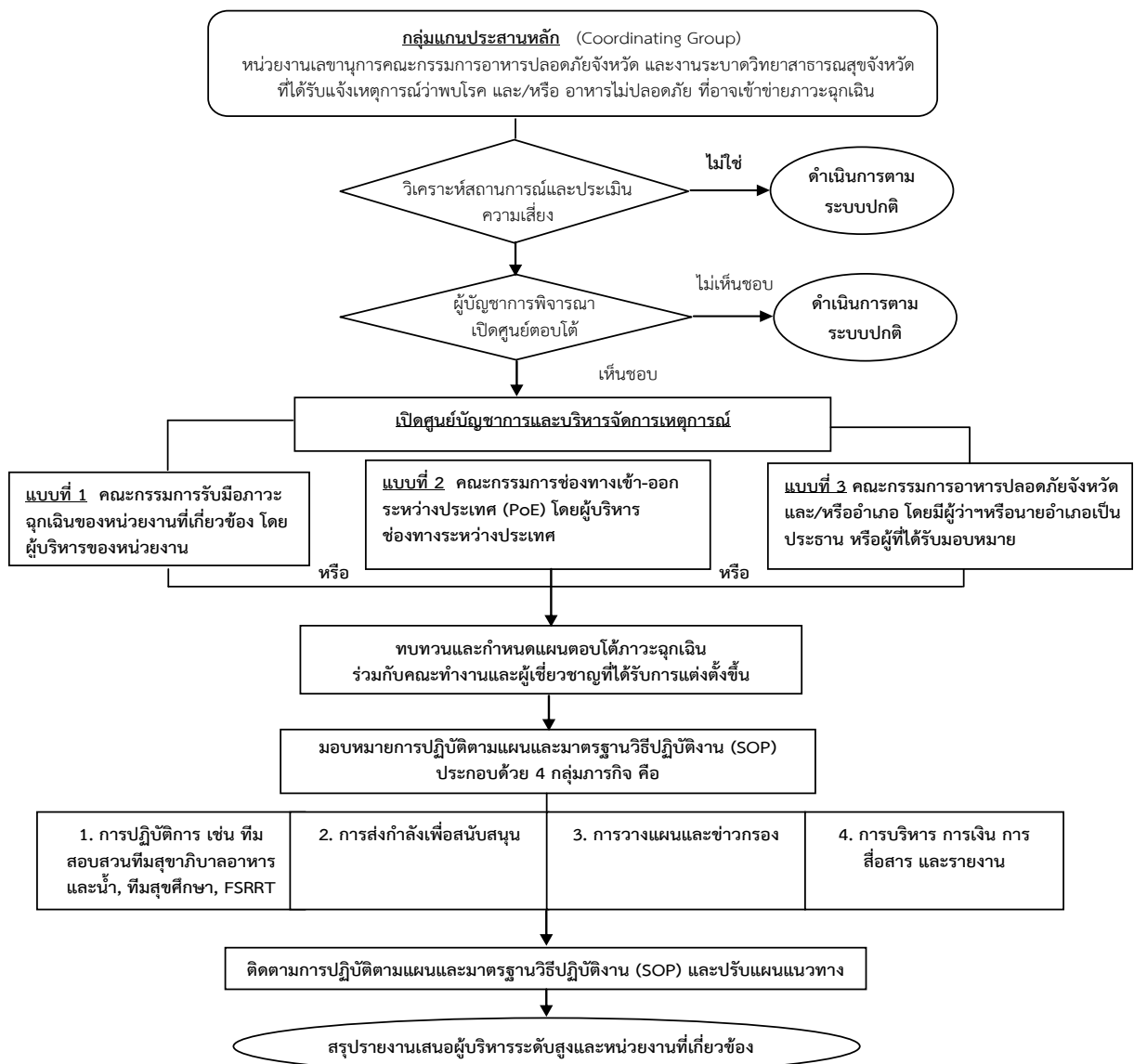
สรุปและวิจารณ์

การดำเนินการรับมือกับอุบัติการณ์ความปลอดภัยด้านอาหารทั้งในภาวะปกติหรือฉุกเฉิน ตามแนวทางการจัดทำ “แผนรับมือใน

ภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหารของประเทศไทย” ฉบับปี พ.ศ. 2555 และการแต่งตั้งคณะกรรมการสหสถาบัน (MACG) ในระดับจังหวัด สามารถช่วยในการประเมินสถานการณ์และตัดสินใจในการจัดการกับอุบัติการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การมีอำนาจสั่งการ ประสานและมอบหมายหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตลอดจนแต่งตั้งทีมรับมืออาหารปลอดภัย (FSRRT) หรืออาจให้ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ทำหน้าที่ดังกล่าวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถสอบสวนได้ครอบคลุมตามแนวทางตรวจสอบทวนย้อน และเริ่มการสอบสวนแม้มีเพียงอาหารปนเปื้อนแต่ยังไม่พบผู้ป่วย การแต่งตั้งทีมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องมีการเตรียมการเพื่อพัฒนาการสืบสวน แจ้งเตือนภัยสถานการณ์ความปลอดภัยด้านอาหาร ซึ่งเมื่อพบเหตุ จะนำไปสู่การแก้ไขเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องระหว่างจังหวัด ระดับ ประเทศ และระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบทันทั่วทั้ง เพื่อลดผลกระทบต่อการค้า และ

โรค/ภัยสุขภาพในประชาชนไทย และนานาชาติ

นอกจากนี้ควรมีการสร้างเครือข่ายการดำเนินการ/การประสานงาน ในภาวะฉุกเฉิน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ (ส่วนกลาง ระดับจังหวัด และท้องถิ่น) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญ สื่อ และองค์กรระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยอาจใช้โครงสร้างที่มีอยู่แล้ว เช่น คณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัด สมาคมผู้ส่งออกอาหาร สมาคมร้านอาหาร เป็นต้น รวมทั้งมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนอย่างเหมาะสม ตลอดจนการแจ้งข้อมูลไปยังจุดประสานงานเครือข่ายระหว่างประเทศ (National INFOSAN Emergency Contact Point) และจุดประสานงานกฏอนามัยระหว่างประเทศ ประจำประเทศไทย (National IHR Focal Point) จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในการจัดการความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างดี รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามมาตรา 6 การแจ้งข่าว (notification) ตามที่กฏอนามัยฯ กำหนด⁽⁹⁾

รูปที่ 3 แผนปฏิบัติงาน (SOP) ของคณะกรรมการบัญชาการจากสหสถาบันระดับจังหวัด กรณีฉุกเฉินด้านอาหารตามแผน Thai FSR

การพัฒนาทีม FSRR และ SOP เป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีการพัฒนาสมรรถนะให้เพียงพอที่จะสามารถรับมือกับภัยสุขภาพอันเกิดจากอันตรายในอาหาร และตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขที่มีผลจากอาหารและเกิดการแพร่ระบาดของระหว่างประเทศ (PHEIC)⁽⁹⁾ ภายในเดือนมิถุนายน 2557 นี้ ปัจจุบันพบว่าการพัฒนาสมรรถนะด้านอาหารปลอดภัยของประเทศให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อาหาร มีกระทรวงที่เกี่ยวข้องหลายกระทรวง (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยว เป็นต้น) และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากกว่า 30 ฉบับ จึงจำเป็นที่ทุกหน่วยงานจะต้องให้ความสนใจ รวมทั้งในระดับจังหวัด ควรจัดให้มีการพัฒนาแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหารตามขอบเขตบทบาทของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements)

ขอขอบคุณ Dr. Hiroyuki Konuma, Ms. Shashi Sareen องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ นายแพทย์สุพรรณ ศรีธรรมมา รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข คณะทำงานในการพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย คณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัด อุตรดิตถ์ หนองคาย และสระบุรี ที่ร่วมให้ข้อมูลและประชุมระดมสมองแลกเปลี่ยนประสบการณ์

เอกสารอ้างอิง (References)

1. อาทิวราห์ คงคำมา. โรคอาหารเป็นพิษ. ใน พจนาน ศิริอารยาภรณ์, บรรณาธิการ. สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำปี 2555. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย; 2556. หน้า 119-21.
2. Food and Agriculture Organization of the United Nation and World Health Organization. FAO/WHO Framework for developing national food safety emergency response plans. Rome 2010. [serial on line]. [Cited 2013 Dec 10]. Available from URL: www.fao.org/docrep/013/i1686e/i1686e00.pdf.
3. องค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติ, ศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยด้านอาหาร สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการจัดทำแผนรับมือในภาวะฉุกเฉินความปลอดภัยด้านอาหารของประเทศไทย. ใน จงกลณี วิทยรุ่งเรืองศรี, วราลักษณ์ ตั้งคณะกุล, พจมาน ศิริอารยาภรณ์ และคณะ บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อักษรกราฟิก แอนด์ดีไซด์; 2555. หน้า 1 – 42.

4. WHO. Overview of the International Food Safety Authority Network (INFOSAN) in the Member States of the WHO South-East Asia Region. India. New Delhi: WHO; 2012.
5. กระทรวงสาธารณสุข. กรอบยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยอาหารและโภชนาการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554–2556. [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2556]. เข้าถึงได้จาก http://www.acfs.go.th/foodsafety/food_management.pdf
6. FAO and BFSES. Report of the ASEAN Regional Meeting “Developing National Food Safety Emergency Response Plans - Sharing Experiences and Lessons Learnt”. 27-28 June 2012, Bangkok, Thailand. 2012. [serial on line]. [Cited 2013 Dec 10]. Available from URL: http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/agns/news_events/Report_FSER_final.pdf
7. WHO. IHR core capacity monitoring framework: Questionnaire for monitoring progress in the implementation of IHR core capacities in states parties. Geneva, WHO; 2013.
8. FAO/WHO Guide for Application of Risk Analysis Principles and Procedure during Food Safety Emergencies. [serial on line]. [Cited 2013 Dec 10]. Available from URL: http://whqlibdoc.who.int/publications/2011/9789241502474_eng.pdf
9. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. กฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548. ใน: พจมาน ศิริอารยาภรณ์, วราลักษณ์ ตั้งคณะกุล, อิศศักดิ์ ชักนำ, ขวลิศ ตันดินิมิตกุล, ศิริลักษณ์ รังสิวงษ์, พวงทิพย์ รัตนรัตน์ และคณะ บรรณาธิการ. กฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย; 2556.

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

จงกลณี วิทยรุ่งเรืองศรี, จุฑามาศ กลิ่นโชดา และวราลักษณ์ ตั้งคณะกุล. แผนรับมือความปลอดภัยอาหารในภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2556; 44: 785-93.

Suggested Citation for this Article

Vithayarungruangsri J, Klinsoda J, Tangkanakul W. National Food Safety Emergency Response Plan (FSER), Thailand. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2013; 44: 785-93.

National Food Safety Emergency Response Plan (FSER), Thailand

Authors: Jongkolnee Vithayarungruangsri¹, Jutamat Klinsoda¹, Waraluk Tangkanakul²

¹ Bureau of Food Safety Extension and Support, Office of Permanent Secretary of Ministry of Public Health

² Bureau of General Communicable Diseases, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

Abstract

ASEAN Economic Community in 2015 will increase more trade on food commodities between the member countries and others. Therefore, Ministry of Public Health and related agencies in food safety and quality control system have to prepare a national food safety emergency response plan for incidents of food safety, either accidental or intentional, and caused by biological, chemical, radio nuclear or food hazards contaminated in water and raw materials. This descriptive study aimed to study the development of *Food Safety Emergency Response Plan for Thailand* which was adapted from the principles of FAO/WHO Framework for Developing National Food Safety Emergency Response plans (FSER plans), which will enable Thailand more actively and timely responses to food safety emergency events. The study was conducted during 2010 – 2012. With following the Thai FSER plans, food safety authorities will have working plan on preparedness monitoring and traceability guidelines which cover and identify responding authorities. In addition, an established Food Safety Rapid Response Team (FSRRT) will support situation analysis, causing from foods more effectively. FSRRT may also co-operate all authority levels and improve information exchanges by reporting epidemiological data, food products affected and infection news via their networks, associated with Surveillance and Rapid Response Team (SRRT) and International Food Safety Authorities Network (INFOSAN). The enhancement of related network will help to reduce negative impact to public health and national trading system, and make more ensuring in safety of food which produce and access for consumers both in domestically and internationally, that will be harmonized to IHR, 2005.

Keywords: Food Safety Emergency Response Plan, Thailand, Food Safety Rapid Response Team, International Food Safety Authorities Network, safety of food

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ (Outbreak Verification Summary)

หัตถยา กาญจนสมบัติ, สุรเชษฐ์ อรุณทอง และพจมาน ศิริอารยาภรณ์

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักโรคระบาดวิทยา *Surveillance Rapid Response Team (SRRT), Bureau of Epidemiology*

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 50 ระหว่างวันที่ 8 – 14 ธันวาคม 2556 สำนักโรคระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. ผู้ป่วยติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส 71 เสียชีวิต 1 ราย กรุงเทพมหานคร ผู้ป่วยเด็กหญิงไทยอายุ 1 ปี 10 เดือน อาศัยอยู่ที่เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร เริ่มป่วยวันที่ 20 พฤศจิกายน 2556 ด้วยอาการมีไข้สูง ถ่ายเหลว มีแผลในปาก ทานอาหารได้น้อย ไปรับ

การรักษาที่คลินิกเอกชน ได้รับยาลดไข้ แต่อาการไม่ดีขึ้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2556 มารดาพามารับการรักษาสถานที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี แพทย์ตรวจพบแผลที่บริเวณเพดานปาก ต่อมทอนซิล และคอหอยหลายแห่ง วินิจฉัยโรค Herpangina ให้ยาลดไข้ และ Xylocain viscus และนัดตรวจในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2556

